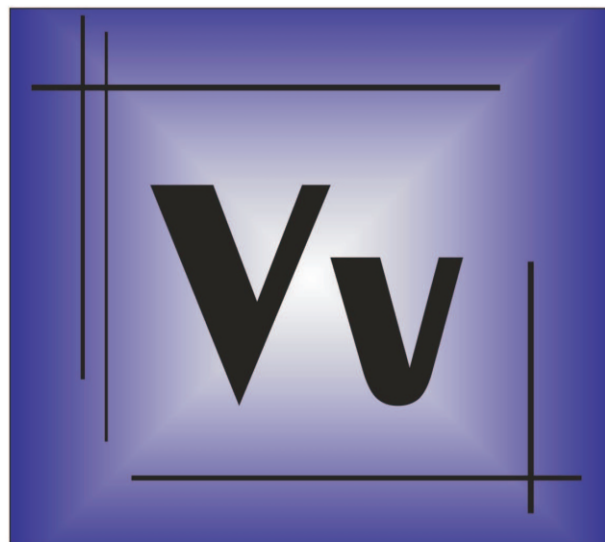




Gymnázium Sušice
Brána vzdělávání II





Klasické náměty ve výtvarném umění

Ctnosti a neřesti

VV-1 Náměty ve výtvarném umění DUM č. 5
tercie osmiletého studia

Tento materiál byl vytvořen v rámci projektu
Gymnázium Sušice - Brána vzdělávání II

Mgr. B. Skrbková,
Gymnázium Sušice



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ



Klasické náměty ve výtvarném umění

Ctnosti a neřesti

Ctnost - Virtus

mravnost

- vypěstovaný
a navyklý
sklon k dobrému
jednání
(ctít, čest, úcta)

Neřest

(amorálnost)
hříšný požitek

Postava (obvykle ženská) s příslušnými atributy
ztělesňuje abstraktní pojem.

Atribut - symbol, charakteristický znak

Alegorie - jinotaj (skrytý význam)

Církev využívá zobrazení konfliktů
ctností a neřestí k morálnímu poučení.

Psychomachie - alegorické dílo Prudentia

- motiv souboje Pokory a Pýchy,
Čistoty a Žádostivosti,
Trpělivosti a Hněvu....



Klasické náměty ve výtvarném umění

Ctnosti a neřesti

Teologické
ctnosti - vnitřní
otevřenost
vůči Bohu (spása)
Tomáš Akvinský
- pochází
z Boží milosti.

Kardinální
ctnosti
základ přirozeného
zákona
(lex naturalis), který
odráží zákon Boží.

Ctnosti teologické a kardinální

Teologické - Víra, Naděje, Láska

“A tak zůstává víra, naděje a láska, ale největší z té trojice je láska.” *Apoštol Pavel - Bible kralická 1K 13,13*

Kardinální - Spravedlnost, Obezřetnost,
Mírnost a Statečnost

Platon (Ústava) (IV, 427 an.)

- ctnosti požadované od občanů ideálního
autonomního městského státu

Kuks + Trpělivost, Cudnost, Píle, Štědrost,
Upřímnost, Pohostinství, Moudrost



Klasické náměty ve výtvarném umění

Ctnosti a neřesti

Středověk

církev - největší
smrtné hříchy

Lakota

- největší neřest
mužů

Žádostivost

- největší neřest
žen

Neřesti - Žádostivost, Lakota, Pýcha,
Modlářství, Zbabělost, Závist, Hněv

Neřesti - 7 hlavních hříchů

uvádí církev od Řehoře I. Velikého
Lidské slabosti, které vychází z hlavy,
následně se pak vytváří další neřesti.

Pýcha, Lakota, Závist, Hněv,
Smilstvo, Nestřídmost, Lenost

Kuks + Smilstvo, Obžerství, Podvod, Zoufalství,
Lest, Lehkomyšlnost, Pomluva, Lstivost



Klasické náměty ve výtvarném umění

Ctnosti a neřesti

**Matyáš Bernard
Braun *1684+1738**

**rakouský sochař a
řezbář**

**největší sochař
českého vrcholného
baroka**

**Karlův most - socha
sv. Luitgardy**

Kuks - alegorie

Kuks - rozsáhlý architektonický komplex,
který vznikl na poč. 18. století
(zámek, špitální budovy, lázně, domy
pro hosty, divadlo, “dům filosofů”,
hostinec, hospodářské budovy...

**Hrabě František Antonín Špork
(*1662 +1738)**

český šlechtic a mecenáš umění.
(Kuks, Lysá nad Labem)

1719 - Kuks- k zahradní zídce před levým
křídlem špitálu bylo osazeno
12 alegorických soch ctností a neřestí.

1.

Ctnosti a neřesti

Víra - Fides

Atributy

Kříž

Kalich

Svíce - světlo víry

Stavěna proti

Modloslužebnictví

Noha Víry na
kamenné kostce
- neotřesitelný
základ

Fortuna - koule



2.

Ctnosti a neřesti

Láska - Caritas

Atribut

Oheň - láska
planoucí k Bohu
a k bližnímu

Nejpřednější
z teolog. ctností

Šest skutků
milosrdenství
- péče o hladové,
žíznivé, bez oděvu,
cizince, nemocné,
vězněné.



3.

Ctnosti a neřesti

Naděje - Spes

Atributy

Kotva - Lod'

Koruna -symbol
budoucí slávy

Hledí do nebe,
modlí se.

Stavěna proti

Zoufalství

(sebevražda -zabíjí
se mečem)

Řecko - Pandora

vrána - "cras, cras"



4.

Ctnosti a neřesti

Spravedlnost

Atributy

Váhy

zavázané oči

Meč - síla

Měřidla

Koule

(univerzál. vláda)

Je základem

harmonického

působení ctností

(Platon)

Fasces - 17.století



5.

Ctnosti a neřesti

Obezřetnost

Atributy

Had - Zrcadlo

Moudré chování
“...buďte tedy
obezřetní, jako
hadi...” (Mt 10,16)

Dvě tváře

znak prozíravosti
(dívá se na obě
strany)

Stavěna proti
Bláznovství



6.

Ctnosti a neřesti

Mírnost

Atributy

Uzda

Džbán (ředí víno),

Pochodeň

(hasí touhu),

Hodiny (přesně
usměrní život),

Meč

(přivázaný k ruce)

Zdržení se

alkohol. nápojů +
sexuální umírněnost



7.

Ctnosti a neřesti

Statečnost

Atributy

Sloup (Samson),
kyj a lví kůže
(Herkules), **Lev**

Bojovník v brnění
s oštěpem, štítem,
přilbou.

Stavěna proti
zbabělosti
- (rytíř prchající
před zajícem).



1.

Ctnosti a neřesti

Žádostivost - Laxuria libido

Atributy

Zrcadlo

+kanec, kohout, prase,
zajíc, králík

Zrcadlo drží opice -
ženská marnivost

Středověké sochařství -
trest skrze provinění
(hadi, ropuchy ožírají tělo
i genitálie...
vliv antiky - Matka Země
kojí hady)



2.

Ctnosti a neřesti

Lakota - avaritia

Atributy

Měšec

- drží jej v ruce,
nebo má uvázaný
na krku

Harpie - nestvůra

napůl žena

napůl pták (hlava
ženy, křídla a spáry)

Původně - antika

zosobnění bouře



3.

Ctnosti a neřesti

Pýcha - Superbia

Atributy

Páv a zrcadlo
(odráží se satan)

Páv
se lvem
(vládce země)
a orlem
(vládce vzduchu)

Jezdec padající z
koně

Přemožena Pokorou



4.

Ctnosti a neřesti

Nestřídmost - gula (jícen)

Atributy

Vinná réva

Ovoce (Bakchus)

tlustá osoba -

nacpává se a pije,
někdy zvrací

Prase

(nečisté zvíře)

medvěd (med),

hltavý vlk

ježek

(bestiáře)



5.

Ctnosti a neřesti

Lenost - acedia

Atributy

Osel

vůl i prase

Lenost tělesná

Duchovní apatie

duševní nečinnost
nedostatek motivace
(ztráta víry, inspirace)

Zahálka

často ve spojení
s chudobou
a žádostivostí.



6.

Ctnosti a neřesti

Závist – Invidia

Atributy

Had

Medusa

Vzteklý pes

Ovidius

líčí ji jako ženu
(...požírá zmijí
maso, bledá tvář,
hubené tělo, křivý
pohled, zčernalé
zuby, jazyk plný
jedu...)



7.

Ctnosti a neřesti

Hněv - Ira

Atributy

Lev

Dýka nebo meč

**Středověké
sochařství**

Rozhněvaná osoba,
která napadá
bezbranného
člověka.
Často bývá
obětí mnich.





Klasické náměty ve výtvarném umění

Ctnosti a neřesti

Mgr. Bohumila Skrbková
Gymnázium Sušice

Předmět:
Výtvarná výchova

Datum vytvoření:
červen 2013

Třída: tercie
osmiletého gymnázia

Označení:
VY_32_INOVACE_VV-1_05

Alegorický cyklus Ctností a neřestí představuje lidské vlastnosti a vysvětluje všechny dílčí atributy. S učitelovým výkladem proniknou studenti i do dějinných a bájných souvislostí - chování člověka neposuzujeme podle výsledku. Důležitý je úmysl a záměr, s nímž člověk koná. Prostřednictvím výtvarného umění můžeme se studenty řešit i aktuální etické principy a zamyslíme se nad lidskou hodnotovou orientací.

Použité materiály:

HALL, James, Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění.

Praha, Mladá fronta 1991, ISBN 80-204-0205-5

Obrázky a montáže jsou dílem autorky prezentace B. Skrbkové

Vytvořeno pomocí CorelDRAW X4

Materiály jsou určeny pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.